

celoletna . . . K 4.—
 pololetna . . . K 2.—
 četrletna . . . K 1.—
 posamezna številka 10 vin.

Nefrankirana pisma se
 ne sprejemajo; roko-
 pisi se ne vračajo.

Naša Moč

Glasilo slovenskega delavstva

Uredništvo in uprav-
 ništvo v Ljubljani,
 Katoliška tiskarna

Oglasi se sprejemajo
 po dogovoru.

Štev. 37.

V Ljubljani, 10. avgusta 1917.

Leto XII.

Ljudska straža.

Listi poročajo, da se je ustanovilo v Gradcu društvo »Avstrijska ljudska straža«, ki ima namen preganjati in zatirati nenravnost. Ne vemo, če se razteza to društvo tudi na Kranjsko ozir. če se je ali se namerava pri nas ustanoviti kako podobno društvo. Nenravnosti je v Ljubljani in posebno v okolici, pa nič manj na deželi, posebno kjer se nahaja vojaštva zelo veliko, tako, da se vsak resen človek, ki ima še kaj čuta za poštenje vprašuje, kakim časom nasproti da plovemo. Da se ustanovi kako društvo z namenom preganjati tako nenravnost, je znamenje, da imajo ljudje, ki takega življenja ne odobravajo, nekaj praktičnega, organizatoričnega duha, nekaj odločnosti in vneme za dobro stvar. Vprašanje pa nastane, koliko uspeha je pričakovati od njihovega delovanja, koliko avtoritete bo imelo tako društvo. Saj bi marsikatera občina, ki ima v svoji sredi pošteno starešinstvo, rada kaj storila zoper to kužno povodenj, če bi mogla. Svoje lastne avtoritete nima, cesarska oblastva pa ponavadi za to stvar nimajo preveč razumevanja. Zgodilo se je že, da je ljubljansko-okoliška občina se obrnila tozadevno na c. kr. okrajno glavarstvo, ne da bi dobila na dotično vlogo kako rešitev, ali pa bi se čutila kaka nova delavnost, v ugodnem smislu. Sicer se pa v tem oziru ne more ničesar očitati kakemu posameznemu oblastvu, ker je pomanjkljiva cela tozadevna postavodaja. Treba je stopiti le na sodišče, da se prepriča, kako se množe preje med priprostim ljudstvom skoro nezaslišani slučajji, da oženjen mož zanemarja, pretepa in strada svojo ženo in se vlačí z drugo, koje mož je mobiliziran, ne da bi imela žaljena zakonska žena proti temu kako zaščito. Varovati se mora, da dotične nedostojnice ne označi morebiti z nji

pristoječim imenom in si na ta način ne nakoplje na glavo celo sodnijsko obsodbo. Tem razmeram se da odpo- moči le z odločno postavodajo, ki priznava absolutno načelo morale, ter s tem pride na pomoč vzgojevateljici- cerkvi. Sedaj so pa mnogokje in pove- čini razmere take, da si pošten človek ne upa izreči niti kritike ali obsodbe, če vidi kaj nepoštenega, kajše da bi imel kak vpliv na odpravo istega. Na tak način gre človeška družba le na- sproti svojemu propadu in oni, ki pra- vijo, da je vojska šiba božja, ne le za grehe posameznikov, ampak tudi za grehe splošnosti, prištevajo med take grehe splošnosti v prvi vrsti dejstvo, da pošteno krščansko ljudstvo trpi in z molkom odobruje povodenj nemoral- nosti, ki se razliva in čimdalje bolj za- jeda med ljudstvo. Od Boga postav- ljeni branitelji morale in od ljudstva izvoljeni zastopniki naj imajo besedo in ljudstvo se bo enoglasno strnilo krog njih.

Narodno združenje.

Iz krogov mariborskih rodoljubov priobčuje »Straža« dopis, ki izvaja med drugim: V svetovni vojni, ki so šli si- novi vseh slovenskih slojev z enakim navdušenjem v enako nevarni boj za cesarja in dom, tedaj nas je začela ta skupna nesreča združevati tudi doma. Nezaupnost je začela ginevati in med- sebojno spoštovanje je vstajalo. Da pa so se prej skregani in nasprotujoči si bratje podali brez pridržka roke ter vstopili v isto bojno črto proti notra- njemu sovražniku, k temu so pripo- mogli največ Nemci sami. V preisko- valnih zaporih so se sešli člani vseh slovenskih strank, vseh slovenskih slo-jev, ki so bili vsi na podlagi enakih kri- vičnih in podlih ovadb opljuvani, ka- menjani in preganjani, tam so izginila med temi narodnimi mučeniki docela vsa politična nasprotja, ki so nas še do tedaj ovirala, braniti z združenimi mo- čmi narodove pravice. In to pobratim-

stvo, vzklilo iz enega mučeništva, ne bo izginilo, pač pa bo izginilo vsako, tudi najmanjše nezaupanje, vsaka malen- kostna občutljivost; izginiti pa mora seveda tudi vsaka osebna sebičnost, ki navaja pod krinko skrajne radikalno- sti vodo na svoj mlin in rodi odpor. Preko takih ljudi je treba iti na obeh straneh brezobzirno na — dnevni red. To narodno združenje, kojega prvi sad je deklaracija o združenju vseh Jugo- slovanov, je treba vedno in povsod po- udarjati ne manj med izobraženci, ka- kor med kmetskim in delavskim ljud- stvom. Časi, ko smo se med seboj kav- sali in ravsali, so minuli, te otroške bo- lezni smo srečno prebili, zdaj pride čas krepkega dela za skupne cilje, za avto- nomijo složnega jugoslovskega na- roda v okviru avstrijske države pod habsburškim žezlom. Skrajno potreba je, da zbirajo poslanci ljudstvo na jav- ne in zaupne shode, kakor to delajo drugi narodi te dni, in tam navdušuje- jo narod za združenje vseh strank za skupne cilje. S to enotnostjo onemogo- čimo za vedno, da bi ostal slovenski narod, ki je vrgel o pravem času vsa razjedajoča nasprotstva od sebe, poli- tično raztrgan v raznih kronovinah. Mi dobro razumemo načelo Nemcev: »Divide et impera!« (Deli in vladal boš) A tok časa je postal temu načelu neizmerno nasproten. Načelo novega časa se glasi: »Zberi raztresene naro- dove ude in združi jih v eno narodno enoto, ki bo tvorila z enakimi enotami ostalih narodov skupno veliko zvezno avstrijsko državo, v kateri bo z ve- seljem bivala in jo z navdušenjem bra- nila. Za nadvlado enega naroda nad drugimi seveda v taki zvezi ni nobe- nega prostora.«

Glasnik.

Avstrijske krščanske tobačne delavske zveze.

Kaj določa novi zakon glede pod- por družinam vpoklicancev? Državni zbor je sklenil, kakor smo že poročali, nov zakon, glede podpor družinam in svojcem onih, ki so mobilizirani. Naj- važnejše določbe navajamo v sledečem: Preje je bila podpora odvisna od tega, da je bil podpiranec avstrijski držav- ljan. Merodajno je le, da je bil prosilec

odvisen od zaslužka in vzdrževanja vpoklicanca in da je vsled vpoklica ta dohodek odpadel in s tem prišlo v nevarnost prisilne preživljanje. Temu pa ne škoduje, če si prosilec s svojim trudom sam kaj prisluži, bodisi z ročnim delom, ali v obrti, kmetijstvu ali kakem drugem podjetju. Pravico do podpore pa zgubi, če si prosilec po vpoklicu pridobi tako premoženje ali renta, da se iz istega popolnoma krije njegovo preživljanje. Tudi se izgubi pravica do podpore, če vpoklicanec dezertira. Če vpoklicanec v vojni pade ali umre na posledicah vojne, pristoji svojcem podpora še pol leta po končani vojni. Isto velja, če je vpoklicanec odpuščen iz vojnega službovanja, vsled vsaj 20% pridobitne nezmožnosti. Podpora se je zvišala za Ljubljano na 1 K 80 v., za deželo na 1 K 60 v. na osebo. Vpoklicančevi družini in osebam, s katerimi je živel v skupnem gospodarstvu, pristoji polna vzdrževalnina edino s to omejitvijo, da skupna vsota te podpore ne presega dnevno 12 K. Drugim osebam, s katerimi vpoklicanec ni živel v skupnem gospodarstvu, ampak jih je le podpiral, pristoji pa podpora v višini dognanega podpiranja. Če je šel pa vpoklicanec k vojakom pred 1. avgustom 1916, se ta podpora zviša za 50%, v nobenem slučaju pa znesek podpore ne sme presegati dnevno 1 K 80 v. ozir. 1 K 60 v. na dan in osebo. Edino v slučaju, kjer se gre za edino osebo, ki je živela z vpoklicancem v skupnem gospodarstvu in je ta oseba trajno delonezmožna, ji pristoji dnevna podpora v dvojnem znesku. Važno je tudi, da podpora ne pristoji le onim, katere je vpoklicanec dejansko podpiral, ampak tudi onim, katere je vpoklicanec dolžan podpirati, pa te dolžnosti ni izvrševal, ali v slučaju, da se vpoklicancu rodi po vpoklicu otrok, ali da mu po vpoklicu starši, žena itd. obubožajo in se ne morejo več sami preživljati. S prošnjami za podporo so imeli prosilci doslej zelo veliko sitnosti, še več pa razne oblasti. Nov zakon določa, da se ima urediti ta podpora v smislu novega

zakona brez kakih prošelj uradoma, kar je velikega pomena. Edino oni, ki doslej sploh niso dobivali podpore, morajo vlagati nove prošnje. Doslej tudi ni bilo zoper odločbe okrajne komisije za preživljanje nobene redne pritožbe. Nov zakon določa popolno preuredbo teh komisij in uvaja tudi II. inštanco, kamor se sme vsak pritožiti v 60 dneh po zavrnitvi ali neugodni rešitvi njegove prošnje. Predvsem se ne sme prezreti, da je po starih določbah pristojala podpora le svojcem onega, ki je bil vpoklican kot črnovojnik, sedaj pa pristoji podpora tudi svojcem onega, ki je bil vpoklican v redno vojno službovanje, to je med 20 in 24 letom.

Urnava prometa z žitom, moko in stročnatino. Ministrska naredba z dne 26. maja 1917, drž. zak. št. 235, določa v bistvu isto, kot tozadevni cesarski ukaz z dne 11. junija lanskega leta. Spremembe in dodatki so se izvršili v toliko, kolikor so te zahtevale praktične izkušnje in so v glavnem sledeče: Žito in stročnati pridelki ostanejo zaseženi istotako kot dosedaj. Posebna ministrska naredba bo določila, koliko žita smejo producenti porabiti za krmo. Določila glede mlačve so poostrenejša. Politično oblastvo lahko določi, upoštevajoč gospodarske razmere, rok, do katerega mora biti mlačva gotova. Oblastvo pa lahko tudi uredi, ne da bi se preje določil rok mlačve, da se žito omlati s tujimi ljudmi in stroji na stroške kmetovalca. Strožja so tudi določila glede prisilne oddaje žita. Če posestnik ne odda žita v roku, ki ga je določilo politično oblastvo, mora oblastvo neposredno in takoj odrediti, da se predpisana množina odvzame siloma. Če pride do prisilne oddaje, je odtrgati 20 odstotkov od določene prevzemne cene; poleg tega se morejo zaračunati posestniku še stroški prisilnega odvzema. Določila o mlinih povejo še jasneje, da so isti dolžni voditi knjige, iz katerih je vsak čas razvidno, koliko žita imajo na zalogi. Glede uravnave uporabe mlevskih izdelkov je novo to-le: Deželno politično oblastvo, ki uredi upo-

rabo v deželi, ima preje slišati mnenje deželnega gospodarskega sveta. Uporabo in razdelitev mlevskih izdelkov in stročnatin politično oblastvo lahko prepusti občini. V tem slučaju ima občinski odbor izročiti te posle gospodarskemu odseku, kateremu stoji ob strani občinski gospodarski svet. Važno je tudi, da vsak, kdor nepostavno kupuje zasežene stvari, ne pride vsled svojega prestopka pred sodišče, ampak ga kaznuje politično oblastvo z globo do 5000 kron ali z zaporom do šestih mesecev. Naredba je stopila v veljavo z dnem razglasitve. Zaseženo je žito in sočivje avstrijske letine 1917 z onim trenutkom, ko se jih loči od zemlje. Vsled tega so nedopustne in neveljavne vse pogodbe in nakupi te letine, ako bi se bili dosedaj primerili. Kot žito smatra nova odredba: pšenico, piro, rž, soržico (naravna zmes pšenice, rži ali ječmena), dalje ječmen, ajdo, oves, proso, koruzo vseh vrst (tudi koruzne storže), vsakoršno mešano žito kakor tudi takozvano zadnje žito. Kot sočivje se pa smatra grah, fižol vseh vrst, leča, grašica, lupina in peliska. Od zasege je izvzeto sočivje in zelena koruza, v kolikor se porabi kot zelena za hrano oziroma krmo. Lastniki zaseženih pridelkov so dolžni, skrbno in primerno shraniti jih. Splošno bo pa z ozirom na porabo zaseženih stvari odločeval urad za ljudsko prehrano. Poraba zaseženih pridelkov za seme se bo uredila potom kmetijskega ministrstva. Ves promet se bo izvršil potom žitnega prometnega zavoda.

Ljubljanski navijalci cen pred sodiščem. Dne 24. julija 1917 vršile so se pri tukajšnjem deželnem sodišču vzkljne razprave zoper čevljarsko tvrdo ko Fr. Szantner ter Katico Bernatovič in Elzo Mixich kot lastnici konfekcijske trgovine O. Bernatovič, vsi v Ljubljani, radi navijanja cen. — Szantner je prodal meseca decembra 1916 dva para damskih čevljev za 301 K 80 h, dočim sta slednje imenovani od pričetka vojne sem v svoji trgovini prodajali blago s 300 odstotki nad nakupovalno

H. Conscience:

Revni plemenitaš.

Nobena reč se mu ni zdela na svetu tako lepa, kakor ona; njegova ljubljena prijateljica. Odičena s telesno lepoto, je utripalo v njenih prsih plemenito srce, ki ga ni svet še z nobeno stvarjo pokvaril; polna plemenitih čuvstev je bila.

Sam ni bil Gustav še nikdar z Lenoro, ker ni, kadar je bil on tam, nikdar zapustila sobe, v kateri se je navadno nahajala z očetom. Le če je želela svežega zraka, so šli ven. Svojih čuvstev Gustav ni prikrival ne očetu, ne Lenori. Besede so se mu zdele nepotrebne: ljubezen, prijateljstvo, spoštovanje je žarelo iz oči vseh treh; vezalo je te tri duše isto čuvstvo ljubezni in upanja.

Gustav je Lenorinega očeta zelo spoštoval in ljubil, kakor more ljubiti sin svojega očeta; a nekaj je le njego-

vo čuvstvo motilo. Kar je čul zunaj o velikanski skoposti gospoda iz Grinzelova, mu je postala zdaj popolna resnica. Plemič mu ni nikdar ponudil kupice vina ali piva; nikdar ga ni povabil na večerjo. Večkrat je Gustav zapazil, kako so se trudili, da bi bili to varčnost prikrili.

Strast skoposti vzbujala le zaničevanje. Čuti se, da to zlo prežene iz srca vsako plemenitejšo čuvstvo in je napolni z ledenim samoljubjem. Gustav se je dolgo boril, da mu ta napaka gospoda pl. Vlierbeckeja ni odtujila in da si je mislil, li ta napaka ni prikrila prirojene plemenitosti njegovega značaja.

Naj bi bil poznal mladi mož resnico! Če bi bil njegov pogled prodril globokejšo v plemičevo srce, bi bil videl, da se za vsakim plemičevim smehljanjem skriva bolest, a tisto razburjenje, ki ga včasih kaže, izhaja le iz bojazni njegove duše. Srečni mladi mož, ki ga je razveselil vsak Lenorin

pogled in ki je pil iz čaše ljubezni, ni vedel, da je bilo celo plemičevo življenje trpljenje. Vedel ni, da misli plemič ponoči in podnevi na strašno bodočnost. Mu li ni rekel notar: »Še štiri mesece! Še štiri mesece in dolžno pismo zapade! Sodnija bo potem prodala Vaša posestva!«

Od teh usodnih štirih mesecev sta že dva minula.

Če je plemič opogumljal mladega moža, ni storil tega le iz prijateljstva. Ne, ne, drama njegovega trpljenja se mora končati v gotovi dobi . . . Če ne, doživi on in njegov otrok javno sramoto, moralno smrt! Usoda odloči potem nepreklicno, če bo v tem desetletnem boju proti bedi zmagal ali podlegel.

Skrival je zato svojo revščino bolj, kot kdaj. Čuval je sicer liki angelj varuh mlada človeka, a hitrega poleta njujine ljubezni ni zadrževal.

Ko se je bližala vrnitev gospoda Deneckerja, sta se zdela Gustavu mi-

ceno. Szantner je bil obsojen na 500 K, Elza Mixich na 1000 K denarne kazni, Katica Bernartovič, ki je bila pri okrajnem sodišču obsojena na 1000 K, pa se je povišala denarna kazen na 2000 K in poleg tega je morala hvaležno sprejeti še 5 dni zapora. Te tri pošteno zaslužene obsodbe odpirajo vpogled v razmere, ki kriče do neba. Tvrdba Bernartovič, ki lovi posebno odjemalce iz nižjih slojev, je napravljala dobičke do 300 odstotkov!! In to tri leta, preden je prišla še vse premalo trda kazen. Kaj je pri takih dobičkih 2000 K globe? Takim ljudem naj se enostavno zapre trgovina in razproda zaloga po nakupni ceni mend revne. In gospod Szantner, če se ne motimo, je celo dvorni založnik, ne zahteva za dva para čevljev nič manj kakor 301 K 80 vin. Skromen ni a kazen je preskromna. Ljudstvo ima komaj za vsakdanji kruh, potem pa mu sedejo še take pijavke na vrat.

Vlada in socialna skrb. Iz krogov kmečkega prebivalstva se čujejo večkrat pikre opazke glede številnih najrazličnejših odredb, ki jih sedaj v vojnem času izdajajo razne oblasti. Godrnja se, če se odredi popis, godrnja, če se rekvirira živila itd. Mnogo opravičene nevolje je pa tudi zaradi maksimalnih cen in kazni, ki so posledica prekoračenja istih. Malokdo pa vpoštevata, da imajo v tem oziru tudi oblasti zelo težavno stališče. Enemu dati, pa drugemu ne vzeti, ni mogoče. Ravno v teh izrednih razmerah ne more več veljati načelo svobodne trgovine. Nek trgovec je rekel, včasih so nas v šoli učili: »Dober trgovec je oni, ki poceni kupi in drago proda.« To načelo je v resnici veljalo vedno. Če bi pa to načelo smelo veljati tudi danes, potem bi reveži umirali po cestah. Ker pa nihče rad ne umrje vsled lakote, bi si vsak skušal ohraniti življenje na drug producer tu neprijeten način, s tatvino, ropom in drugimi nezakonitimi pripomočki. Ker je pa v vsaki urejeni državi red neobhodno potreben in brez tega ne moreta mirno živeti ne konzument, še manj producent, zato je pa po-

trebno, da tudi producent-kmetovalec, trgovec, obrtnik itd. cenijo stremljenje oblasti, ohraniti ta prepotrebni red in mir z odredbami, ki so v korist konzumenta in so producentu več ali manj neprijetne. Treba je imeti vsakomur nekoliko smisla za splošnost, in ravno zato, ker tega smisla manjka, zato imajo oblasti sedaj toliko težav. Ako je na primer navijalec cen kaznovan, je to kazen zaslužil, ker se je pregrešil nad splošnostjo, oškodoval je konzumenta, kriv je njegovega pomanjkanja in splošne nezadovoljnosti, ki vlada vsled druginje. Vsak, kdor si to pred oči, bo uvidel, da je taka odredba pravična in da drugače sploh ni mogoče. Le eno je, kar ne razume niti konzument, niti producent, zakaj doleti oko postave po večini, ali rekli bi skoro brez izjeme, le malega človeka, ne čuje se pa nič o onih, ki grabijo na debelo in si delajo v nem dnevu tisočake, da, mnogokrat milijone. V tem oziru je vrzelj, ki jo je treba spopolniti. Mali producent ve, da mora plačati za par čevljev 60 do 80 kron, zato misli, da je opravičen tudi sam svoje izdelke prodati dražje in ker ne sliši, da bi se zaradi navijanja cen tovarnarju in trgovcu skrivil las, upa, da se tudi njemu ne bo. Logično in resnično.

Ljubo doma, kdor ga ima, to je stari in resnični rek, ki se čuti in uresničuje še posebno v današnjih dneh. Blagor delavski družini, ki ima svojo, četudi še tako borno hišico in nekaj pedi zemlje, na kateri si lahko pridela za dom potrebno zelenjavo, katere se danes ne da dobiti niti za drag denar. Delavec s številno družino in malo plačo kje naj si išče stanovanja. Povsod ga odrivajo, kajti pomanjkanje stanovanj je tako veliko, da se v javnih razglasih obeta nagrada onemu, ki preiskrbi stanovanje. Postavodaja je bila pa prisiljena omejiti odpovedno pravico gospodarja. V teh časih menda ne bo odveč, če se spomnimo našega »Slovenskega delavskega stavbnega društva«. Ustanovil ga je naš, za blaginjo delavstva tako uneti g. dr. Krek pred

več kot 20 leti. Društvo se je ustanovilo brez vsacega kapitala, oprto edino na idealna stremljenja njegovega ustanovitelja, kateremu se je posrečilo z velikim trudom in premaganjem mnogih ovir zgraditi nad 100 delavskih hišic. Te hišice so položile temelj lični Rožni dolini in Novemu Udmatu. Krog teh hišic S. d. s. dr. so namreč jeli graditi svoje domove tudi drugi srečnejši delavci, ki so imeli toliko lastnega kapitala, da jim ni bilo treba iskati opore S. d. s. dr. Danes se nahajajo tam za naše razmere velike delavske naselbine. Ako se premisli, s kakimi finančnimi težavami se je imelo boriti društvo in kako malo smisla je našlo društvo pri javnih činiteljih, ki bi morali društvo podpirati, se ni čuditi, da je moralo društvo z delovanjem prenehati in predvsem gledati, da sklene dosedanje račune. Ako danes premislimo, da je pred 15 leti dobil delavec od tega društva hišico za 1200 K, 2400 K, 4000 kron in da za nakup hišice ni rabil več kapitala kakor 10 odstotkov kupne vsote, to je 120, 240 oz. 400 K, potem bo vsakomur jasno, kak blagoslov je bilo to društvo za ubogega po samostojnosti hrepenečega delavstva. Zato pa tudi nihče ne more zameriti, če visi delavstvo z veliko ljubeznijo na svojem dobrotniku dr. Kreku. Leta 1914. je nameravalo društvo povzeti svoje delovanje in zazidati 14 parcel, katere ima še v Rožni dolini, da ni te namere prekrižala vojska. Na vsak način bo pa potrebno, da ideala — lastnih delavskih hišic — ne izpustimo izpred oči in si napravimo v tem oziru jasen načrt, katerega bi bilo, ko nastopijo zopet redne razmere, izvesti. Pri tem so pa v prvi vrsti poklicane sodelovati občine, ki imajo pravico v to svrhu potreben prostor v svojem ozemlju event. tudi razlastiti.

Sveče so bile v sedanjem pomanjkanju petroleja zelo hvaležen predmet raznim navijalcem cen. Blago, ki velja v tovarni 2 K 50 v. kg, je šlo iz rok v roke in prišlo v roke konzumentu po 7 do 8 K za kg. Pri teh verižnih kupčijah pa

nula dva meseca kakor lep sen. Mislil si ni, da bo njegov stric nasprotoval njegovim ljubeznim, a vedel je, da mu ne bo dovolil toliko prostega časa, kolikor si ga je bil sam jemal. Žalosten in otožen je bil, če je mislil, da po več tednov ne bo videl Lenore.

Nekega dne ji je žalostno pripovedoval, kako hudo da mu bo, kadar je ne bo videl. Prvič so zaiskrile v njenih očeh solze. To ga je pa tako ganilo, da je molče prijel Lenorino roko in da je sedel dolgo časa brez besede poleg nje. Gospod pl. Vlierbecke ga je sicer tolažil, a njegove besede niso tako učinkovale, kakor je pričakoval.

Potem, ko je dolgo časa sedel tako pobit, je Gustav hitro vstal in se je poslovil od Lenore, dasi še ni prišla ura, ko je ponavadi odhajal. Dekle je zapazilo, da se je njegovo občutje izpremenilo; z obraza sta mu namreč žareli srčnost in veselje. Zadrževala ga je; rada bi bila znala, zakaj da je postal nenadoma tako vesel. A nežno ji je

odklonil njeno prošnjo in ji rekel, da bo drugi dan najbrže že izvedela njegovo skrivnost. Hitro je nato zapustil Grinzelovo.

Gospodu pl. Vlierbeckeju se je zdelo, da je v očeh mladega moža bral nekaj od tega, kar se mu je godilo v srcu. Ponoči so mu lepe sanje olesavale njegovo spanje.

Ko je drugi dan mladi mož zopet prišel, je utripalo očetovo srce v veseljem pričakovanju.

Gustav ni nosil, kakor ponavadi, lahke obleke, oblečen je bil skoraj popolnoma črno, kakor tisti dan, ko je bil prišel prvič na Grinzelovo.

Veselo se je plemič smehljaj, ko mu je šel naproti. Skrbna obleka mu je ojačevala njegovo nado. Rekel si je, da podvzame mladi mož pri njem slovesen nastop.

Gustav je rekel, da bi bil rad nekaj časa sam z očetom. Gospod pl. Vlierbecke ga je peljal v stransko sobo, ponudil mu je stol, usedel le na-

sproti njemu in mu rekel zelo ljubeznivo z navidezno malomarnostjo:

»Na uslugo, mladi prijatelj!«

Gustav je nekaj časa molčal, kakor da zbira svoje misli. Nato je razburjeno, a odločno rekel:

»Gospod pl. Vlierbecke! Drznem se, da podvzamem pri Vas važen korak. Osokoluje me le Vaša izredna dobrota, da se drznem; upam, da mi moja predrznost odpustite, naj že izpade odgovor kakorkoli. Gotovo ste zapazili, da me je že, ko sem Lenoro prvič videl, vleklo k njej nepremagljivo nagnjenje. Zdela se mi je angelj in ostala je angelj zame. Mogoče bi bil moral že prej prositi za dovoljenje, a zdelo se mi je, da berete v mojem srcu.«

Mladi mož je utihnil. Čakal je, da bi ga plemič opogumil. Ta ga je pa gledal s tihim smehom, a poznati se ni moglo, če mu je všeč, kar pripoveduje mladi mož, ali ne. Le z roko je zamahnil, kakor da hoče reči: »Nadaljujte!«

igrajo prvo vlogo ravno banke, ki vse blago, kar se ga izdelava, od tovarne kupijo in za oderuške cene oddajajo naprej. Pri tem izsesavanju konzumenta pa igra precejšnja vloga, kakor smo že opetovano povdarjali, dualizem-razmerje med Avstrijo in Ogrsko. V naši polovici ne morejo preganjati navijalcev iz Ogrske in obratno na Ogrskem. Banke in trgovci postopajo torej na ta način, da izvažajo blago v drugo državno polovico in od tam ponujajo nam nazaj po neizmerno zvišani ceni isto, naše blago. Sedaj bo vodila vse kupčije s svečami petrolejska centrala, kateri mora vsak, ki ima kako zalogo, isto naznaniti. Centrala bo oddajala sveče naravnost trgovcem, detajlistom in konzumom ter aprovizacijam. Določile s ose obenem tudi maksimalne cene in sicer za tovarno 2 K 50 v. za kg, za trgovca na debelo po 2 K 70 v., za prodajo na drobno so se pa določile sledeče cene: sveča, ki tehta $\frac{1}{16}$ kg (katerih gre na kg 16 komadov) po 20 vin. kos, $\frac{1}{32}$ kg 10 vin. kos, $\frac{1}{60}$ kg pa po 5 v. kos. Stvar je samanasebi dobra, da bi bilo le tudi kaj blaga. Skušnja namreč uči, da v takem slučaju ponavadi blago zgine.

Med brati in sestrami.

Koliko je beguncev? Notranje ministrstvo je izgotovilo statistiko vojnih beguncev, ki so brez sredstev, najbrže le takih, ki uživajo podpore ali žive v skupnih taboriščih. — Po stanju prvega junija t. l. je bilo 421.000 beguncev, med temi 177.745 židov. Število beguncev vemo torej le okroglo v — tisočih, židov pa natančno do zadnjega moža. Razdeljeni so po narodnosti v tem redu: Nemci, Poljaki, Ukrajinci, Rumuni, Italijani, Slovenci, Hrvatje, Židi, Cigani ostali. Židov je posebno na Dunaju mnogo, kjer so prava pravcata nadlega. Vsi parki so polni židov, ki so po priliki vsi enaki: bradati po svojem posebnem načinu, v dolgih kaftanih, vsak nosi palico. Tu kupčujejo in politikujejo; v razgovorih so silno živahni.

Privatne zgradbe v Pragi ustavljenе. Vsi zidarski podjetniki v Pragi so dobili ukaz, da morajo ustaviti vse privatne gradbe. Zajedno so pozvani zidarji v vojaško službo.

Krvoses kapitalizem.

8 milijonov kapitala, 16 milijonov dobička. Družba za motorje, Dariuler, izkazuje za vojna leta 1914, 1915 in 1916 16 milijonov dobička, akcijski kapital znaša pa 8 milijonov. Da je izkazani dobiček vse prenizek, kaže dejstvo, da ima družba zemljišča, vredna 8 milijonov mark, a v knjigah je izkazana vrednost z 1 marko.

Hrepenenje po krompirju. V Stemmersdorfu pri Dunaju so orožniki zaprli 16 oseb, ki so na poljih kradle krompir. Če bi na Kranjskem polovili vse tiste, ki kradejo krompir in druge pridelke na polju, bi ne vedeli kam ž

njimi. Lakota je huda reč. Take prikazni le dokazujejo, kako pomanjkljiva da je pri nas aprovizacija.

Odstavljen okrajni glavar. V Lungau na Solnograškem je okrajni glavar dr. Stark pl. Tamsveg kratkomalo prepovedal, da bi kdo dlje tujce kakor 48 ur prenočeval in je izdal tudi ostre odredbe proti temu, da tujci skrivaj izvažajo živila iz okraja. Ta glavar je imel gotovo dober namen, ohraniti prebivalstvu svojega okraja živila, a vlada ga je vendar odstavila.

Okno v svet.

Sv. oče za skorajšnji mir. Sv. Oče Benedikt XV. je čestital ogrskemu kardinalu Černohu k njegovemu mirovnemu govoru, ki ga je nedavno imel na nekem zborovanju v Budimpešti. Sv. Oče pravi, da vedno prosi Boga, da bi prav kmalu prišla ura, ki bo prinesla pravi krščanski mir, zgrajen na temelje in zakone, katere je katoliška cerkev vedno visoko spoštovala, in bo združil vse narode v pravi bratski ljubezni.

Brezžična zveza med Ameriko in Japonsko. Namera, ustvariti brezžično zvezo okrog celega sveta, se deloma že v kratkem vresniči. Med Kalifornijo in Japonsko se ustvari taka zveza že zdaj. Dolga bo od Marshal-Bolinasa pri San Francisku do Fubašija na Japonskem 11.000 km.

Poneverjenje pri agrarni banki v Budimpešti. Šele 18 let stara uradnica Gisa Gruber je dogovorno s svojo sestro Ilono pri Agrarni banki v Budimpešti pri oddaji neke poštna nakaznice poneverila 50.000 K. Punici sta od tega denarja v par dneh zapravili 8000 K; 42.000 K je policija še pri njiju dobila.

Dekleta, ki so hotela na fronto. Iz Segedina so se odpeljali vojaki na fronto. Na kolodvoru je bilo vse polno žensk, mladih in starih, ki so se poslavljale od vojakov. Vlak je odšel, na prihodnji postaji pa so se sprevodniki nemalo začudili, o so dobili zadnji voz vlaka poln deklet. Povsem neopaženo so bila vstopila v vlak. Ukazalo se jim je, naj takoj izstopijo. Dekleta so izstopila. Na prihodnji postaji so dobili sprevodniki zadnji voz zopet poln istih deklet. Zvite punice so bile namreč pač izstopile na eni strani voza, ali šle so okoli in vstopile na drugi strani. Sedaj pa so železničarji obkolili voz in dekleta niso mogla več za svojimi fanti nadaljevati poti na fronto.

Ruski carizem je bil drag. Na Ruskem seveda do revolucije ni smel nihče vprašati, kako je z dohodki carja in njegove družine. Letni dohodki ministrstva cesarskega dvora so znašali, kakor se je zdaj izkazalo, nad 42 milijonov rubljev. Izdalo se je 867.000 rubljev za gospodinjstvo carske družine, 2.400.000 rubljev za vzdrževanje carskih palač v Petrogradu, 1.170.000 za vzdrževanje Petergofa, 1.935.000 za vzdrževanje Carskega Sela, 1.445.000 za vzdrževanje Gačine, za dvorni maršalski urad 1.619.000 rubljev, za konje in garaže 1.338.000, za carjeve love 345.000 itd. Zdaj je Rusija rešena teh stroškov in seveda še mnogih drugih.

Izdajatelj in odgovorni urednik Mihael Moškerc.
Tisk Katoliške Tiskarne.

Pristopajte k Jugoslovan. Strokovni Zvezi!

Najboljša in najcenejša zabava
v Ljubljani je v

Kino Central

v deželnem gledališču.

Obiskujte vedno »Kino Central«, kjer se za mal denar dobi bogato razvedrilo!

Gospodarska zveza v Ljubljani

ima v zalogi

jedilno olje, čaj, kakor tudi vse drugo specerijsko blago.

Oddaja na debelo!

Za Ljubljano in okolico je otvorila

mesnico

v semenišču v Šolskem drevoredu

kakor tudi

specerijsko trgovino

na Dunajski cesti šte. 30.

Kdor pristopi kot član h „Gospodarski zvezi“, dobi izkaznico, s katero ima pravico do nakupa v mesnici in trgovini.

A. & E. SKABERNÉ, Mestni trg šte. 10

Velika zaloga manufakturnega blaga, različno sukno za moške obleke, volneno blago, kakor ševijoti, popelin, delen, itd. za ženske obleke. — Perilno blago, cefirji, kambriki, batisti v bogati izbiri. Različno platno in šifoni v vseh kakovostih in širinah; potrebšine za krojače in šivilje. Flanelaste in šivane odeje, različne preproge za postelje, kakor tudi cele garniture. — Novosti v volnenih in svilenih robcih in šalih. Namizni prtji, servijeti in brisalke iz platna in damasta.

Priznane nizke cene!

Posebni oddelek za pletenine in perilo. Vse vrste spodnje obleke za ženske in moške, kakor: srajce, hlače, krila, bodisi iz šifona ali pa tudi pletene iz volne ali bombaža. — Največja izbira pletene iz nogavicah v vseh barvah kakor tudi v vseh velikostih za otroke. — Predpasniki najnovejših krojev iz pisanega blaga, šifona, listra in klota. Stezniki ali moderci od najcenejših do najfinejših. Fini batistasti, platneni in šifonasti žepni robci. — Zaloga gosjega perja in puha.

Vedno sveže blago!